

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2007 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om bolagisering av Geologiska forskningscentra- lens tjänster inom kemisk analys

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 maj 2007 en proposition med förslag till lag om bolagisering av Geologiska forskningscentralens tjänster inom kemisk analys (RP 7/2007 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Pekka Timonen, statsrådets kansli

- konsultativ tjänsteman Erik Strömberg, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Sakari Immonen, handels- och industriministeriet
- förvaltningsdirektör Jorma Järvinen, Geologiska forskningscentralen
- laboratoriemästare Ritva Kilpiö, företrädare för personalorganisationerna vid Geologiska forskningscentralen
- avtalsfunktionär Hannu Moilanen, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- professor Kari-Pekka Tiitinen.

PROPOSITIONEN

Genom den föreslagna lagen berättigas statsrådet att till ett aktiebolag som ska bildas överlåta den egendom med anknytning till produktionen av tjänster inom kemisk analys som innehas av Geologiska forskningscentralen och den del av centralens verksamhet som avser tjänster inom kemisk analys. Aktiebolagets verksamhetsområde ska omfatta laboratorie-, mättnings- och testningstjänster samt anknytande expertis.

Staten tecknar samtliga aktier i aktiebolaget när det bildas. Bolaget fungerar på marknadens villkor och staten har ett strategiskt intresse i det. Ägarstyrningen av bolaget handhas ända från bolagsbildningen av enheten för statens ägarstyrning vid statsrådets kansli.

Personalen inom tjänsterna för kemisk analys vid Geologiska forskningscentralen övergår efter eget samtycke till anställning hos aktiebolaget i en uppgift som motsvarar den tidigare.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Ekonomiutskottet föreslår att lagförslaget godkänns.

Geologiska forskningscentralen överlåter sina tjänster inom kemisk analys till ett nytt statsbolag. Analystjänsterna är förlagda till Esbo, Kuopio, Outokumpu, Rovaniemi och Sodankylä. De hör inte till Geologiska forskningscentralens basala tjänster. Av laboratoriernas omsättning på ungefär fem miljoner euro står externa kommersiella kunder för ungefär hälften. Resten utgörs av forskningscentralens interna beställningar. Tack vare bolagiseringen kommer det att bli lättare att utveckla affärsverksamheten.

Enligt motiven till propositionen har staten som mål att använda det nya laboratoriebolaget som ett verktyg för att utreda eventuella andra omorganiseringar av laboratorieverksamheter inom olika sektorer av statsförvaltningen. Finansministeriet kommer att starta ett projekt för att samordna och lägga ut de laboratorietjänster som nu produceras i de olika statliga organisationerna.

Enligt ekonomiutskottet är det påkallat att förbättra de statliga laboratorietjänsterna. En omorganisering kan ge synergivinster samtidigt

som en fortsatt verksamhet garanteras på den konkurrensutsatta marknaden.

Bolagiseringen av tjänsterna inom kemisk analys berör ungefär 90 anställda, till största delen i Rovaniemi, Esbo och Kuopio. De övergår till anställning hos det nya aktiebolaget och får en motsvarande uppgift efter eget samtycke. Sakkunniga har uppgett att bolagiseringen inte innebär att personalen måste anpassas.

Personalens ställning och övergångsvillkoren har fastställts i ett intentionsavtal som tecknats mellan Geologiska forskningscentralen och personalorganisationerna. De som övergår till bolaget får en engångsersättning för förlorade anställningsförmåner. Pensionsförmåner som går förlorade ersätts genom en försäkring som bolaget tecknar. För ersättningarna till personalen anvisas medel i den andra tilläggsbudgeten för 2007 (RP 15/2007 rd), som nu behandlas i riksdagen. Det är viktigt att personalens ställning befästs enligt intentionsavtalet, anser utskottet.

Förslag till beslut

Ekonomiutskottet föreslår

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 8 juni 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Antti Rantakangas /cent
medl. Janina Andersson /gröna
Hannu Hoskonen /cent
Harri Jaskari /saml
Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd
Jouko Laxell /saml

Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /saml
Petteri Orpo /saml
Sirpa Paatero /sd
Kimmo Tiilikainen /cent
Markku Uusipaavalniemi /cent
Ulla-Maj Wideroos /sv
ers. Klaus Pentti /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.

RESERVATION

Motivering

Personalorganisationerna (JHL, Pardia och FOSU) har gått med på en avsiktsförklaring om personalens ställning vid bolagiseringen av tjänsterna inom kemisk analys vid Geologiska forskningscentralen. Största delen av personalen litar på att avsiktsförklaringen och protokollet från förhandlingarna kring den kommer att realiseras och har därför gett sitt samtycke till att övergå till det nya bolaget. Förutsättningen för samtycket är alltså att avsiktsförklaringen och protokollet följs.

Arbetet i laboratorier är en kvinnodominerad bransch som trots kraven på ansvar och utbildning är lågavlönad. Fler än hälften av dem som övergår till det nya bolaget har länge varit statsanställda och därför haft rätt till nio dagars vintersemesterförlängning. På grund av de förlorade vintersemesterdagarna och den förlängda arbetstiden sjunker deras inkomstnivå med ca 6 % om året. Den kompenserande penningssumman motsvarar kostnadseffekten under ungefär två år.

För att det nya bolagets affärsverksamhet ska bli effektiv och konkurrenskraftig måste personalen vara kunnig och engagerad. Av den personal som övergår till det nya bolaget är ungefär 20 % visstidsanställda. Många har haft en rad tidsbegränsade arbetsavtal under en lång tid. I dagsläget är personalen belastad intill bristningsgränsen efter år av overtidsarbete och ökande resultatkrav.

5 § 2 mom. I 5 § 2 mom. i lagförslaget bör det föreskrivas att alla visstidsanställningar ska utredas grundligt tillsammans med företrädare för personalen enligt avsiktsförklaringen och förhandlingsprotokollet innan bolaget inleder sin verksamhet. De uppgifter bör permanentas som är av varaktig natur och som är nödvändiga för lönsamheten och tillväxten i bolagets affärsverksamhet. Samtidigt förutsätts att de visstidsanställda likabehandlas i förhållande till den ordi-

narie personalen bl.a. i fråga om ersättningen som kompenserar arbetstidsförlängningen och de förlorade vintersemesterdagarna.

Den långvariga praxisen med visstidsanställningar i statsförvaltningen kan inte fortsätta i företaget. Det är personalen som åstadkommer företagets resultat och personalen har rätt till kontinuitet i livet. Man kan inte planera och bygga sitt liv på en räkenskapsperiod.

Om personalbehovet inte kan beräknas i affärsplanen kommer det nya bolaget inte att bli konkurrenskraftigt. De visstidsanställda kan inte vara ett slags buffert medan bolaget piskar sina arbetare för att uppnå resultat och dumpar deras anställningsvillkor.

Vi vill att 5 § 2 mom. i lagen formuleras så här:

"De personer som är anställda för viss tid vid Geologiska forskningscentralen får en tills vidare gällande anställning om de samtycker till att övergå till bolaget."

5 § 4 mom. I 5 § 4 mom. i lagförslaget bör det föreskrivas att utredningarna kring en personalfond inleds innan bolaget bildas så som enhälligt skrivits in i förhandlingsprotokollet. Förhandlingarna om att inrätta en personalfond hålls under 2008. Överenskommelsen om det här var en viktig orsak till att personalorganisationerna godkände de ändrade arbetsvillkoren i avsiktsförklaringen.

Vi har blivit underrättade om att bolaget har förankrat nyckelpersonerna. Personalfonden är ett sätt att förankra den övriga personalen i bolaget så att vars och ens arbetsinsats har betydelse för resultatet. Samtidigt är avsikten att se till att de som utför det faktiska arbetet, alltså den vanliga personalen, får "njuta" av vinsten utöver direktörerna som får optioner och resultatbonus.

Det här momentet bör försäkra personalen om att alla anställningsvillkor uppfylls enligt avsiktsförklaringen och förhandlingsprotokollet: personalfond, pensioner, arbetstidsbank, arbets-

tid, semester, företagshälsovård, inga uppsä-
ningar.

Det finns redan nu anledning att befara att forskningscentralen och det nya bolaget kommer att ifrågasätta det som överenskommit i avsiktsförklaringen. Personalen har fått veta att en lönsam affärsverksamhet kräver försämrade anställningsvillkor i det här fallet och på grund av den globala konkurrensen.

Vi vill att 5 § 4 mom. i lagen formuleras så här:

"Anställningsvillkoren förblir desamma som förut. De kan överenskommas på annat sätt genom ett kollektivavtal. På det arbetsavtalsförhållande som den berörde har övergått till tillämpas det kollektivavtal som är bindande för bolaget."

Det är exceptionellt att statliga funktioner bolagiseras direkt utan något mellanskede där ett affärsverk bildas. Det finns bara ett tidigare fall

där ett ämbetsverk som omfattats av statens budgetekonomi bolagiserats direkt. Alla minns det tråkiga fallet där byggnadsstyrelsen lades ner och de anställda fick ta emot ersättningar för att deras anställningsvillkor blivit förbisedda.

Av den här orsaken bör personalens status vara tryggad så att anställningsvillkoren inte försämrats. När villkoren ses över kan innehållet ändras men sammanlagt bör deras värde förbli detsamma som i de tidigare anställningsvillkoren.

Förslag

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att lagförslaget godkänns med följande ändringar (Reservationens ändringsförslag).

Reservationens ändringsförslag

Lag

om bolagisering av Geologiska forskningscentralens tjänster inom kemisk analys

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—4 §
(Som i EkUB)

5 §
(1 mom. som i EkUB)
De personer som är anställda för viss tid vid Geologiska forskningscentralen får en tills vidare gällande anställning om de samtycker till att övergå till bolaget.
(3 mom. som i EkUB)

Anställningsvillkoren förblir desamma som förut. De kan överenskommas på annat sätt genom ett kollektivavtal. På det arbetsavtalsförhållande som den berörde har övergått till tillämpas det kollektivavtal som är bindande för bolaget.

6 §
(Som i EkUB)

Reservation

EkUB 2/2007 rd — RP 7/2007 rd

Helsingfors den 8 juni 2007

Jouko Skinnari /sd
Sirpa Paatero /sd

Päivi Lipponen /sd
Matti Kangas /vänst